І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 28-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 28, 1959 No. 166. VOL. LXVI.

ЗДА ПРОДОВЖУЮТЬ ПРИПИНЕННЯ АТОМОВИХ СПРОБ НА ДАЛЬШИХ ДВА МІСЯЦІ

Вашингтон. — Державний департамент ЗДА сповістив, що американський уряд вирішив продовжити час припинення спроб з нуклеарною зброєю на дальших два місяці, значить, до кінця ц. р. З'єдинені Держави Америки постановили були минулого року припинити атомові спроби на протяг одного року, від 1 листопада 1958 до 31 жовтня 1959. Ця постанова була односторонньою і до неї не приєдналися тоді ані Велика Британія ані Совєтський Союз. Вирішено поширити час припинення атомових спроб на доручення през. Айзенгавера, передусім з огляду на відкладення женевської конференції в атомових справах на шість тижнів. В політичних колах Вашингтону висловлюється надію, що й Велика Британія і Совєтський Союз підуть за прикладом З'єдинених Держав Америки і припинять теж здійснювання дальших спроб з атомовою і гідрогенною зброєю. Представники державного департаменту заявили, що їм не відомо, чи до цієї акції ЗДА приєднається теж Велика Британія, уряд якої був повідомлений заздалегідь про американське рішення ЗДА припинити атомові спроби до кінця цього року. Репрезентанти трьох великодержав, заінтересованих у продукції атомової і нуклеарної зброї, значить, З'єдинених Держав Америки, Великої Британії і Совєтського Союзу, відбувають вже від жовтня минулого року свої наради в Женеві над проблемою загальної заборони атомових і нуклеарних спроб, але досі не дійшли до ніякого порозуміння. Головною перешкодою в цьому була неможливість узгіднення проблем контролі над атомовими спробами і взаємної інспекції в цій ділянці. Проголошення рішення ЗДА продовжити припинення атомових і нуклеарних спроб на дальших два місяці мало б причинитися до усунення труднощів у женевських переговорах. Погодилися З'єдинені Держави Америки припинити атомові спроби на протяг одного року 22-го серпня 1958 р. перед започаткуванням конференції для справ контролі над продукцією нуклеарної зброї. Рішення це було одностороннє, бо Совєти, не зважаючи на становище ЗДА, перевели ще декілька спроб з атомовою і нуклеарною зброєю і припинили їх потому щойно на пересторогу президента Айзенгавера, який заявив, що дальше продовжування Совєтами цих спроб звільнить Америку від прийнятих нею добровільно зобов'язань.

Американський Леґіон проти культурної виміни з СССР і проти ЮНЕСКО

У прийнятті, влаштованому під час 41-ої Конвенції Американського Леґіону в Міннеаполіс, брали участь м. ін. теж і гол. командант аліянтських збройних сил в Европі ген. Лоріс Норстад і корейський амбасадор до ЗДА Гон Ю Чан Янг.

Міннеаполіс, Міннесота. — Американський Леґіон на своїй річній конвенції прийняв резолюцію, в якій виступає проти так званої „культурної виміни" з СССР. В цій резолюції читається: „Щодо уряду СССР то він має на меті таємні цілі пом'якшити становище американців до комунізму, пробуючи маскувати ту загрозу під плащиком поважности". В окремій резолюції Леґіон має зайняти становище до запрошення Айзенгавером Хрущова в гостину до ЗДА. Конвенція більшістю 1,650 до 1,388 голосів відкинула пропозицію, щоб скасувати расові обмеження в приймані членів до своїх розвагових секцій при місцевих відділах. До цих секцій приймають індіян, але не приймають неґрів, японців і китайців. Конвенція прийняла резолюцію проти ЮНЕСКО більшістю 1,802 до 1,233, бо ця міжнародна організація при Об'єднаних Націях посилає до американських шкіл матеріяли, які не є в згоді з американським життям.

Мекміллен наполягатиме на конференцію „на вершинах" осінню ц. р.

Лондон. — Англійський прем'єр Геролд Мекміллен переконуватиме президента Айзенгавера у своїх нарадах з ним, щоб осінню цього року перевести конференцію голів великих держав, без уваги на двосторонні розмови, що їх вестиме Айзенгавер з Хрущовим, — твердять американські кореспонденти в Лондоні. Англійський уряд переконаний, що Берлін становить надалі дуже поважну й небезпечну проблему та що тільки конференція голів урядів зможе добути від Совєтів довшу „передишку", базовану на тимчасовому порозумінні спеціяльно щодо Берліну. Мекміллен буцімто не прив'язує великого значення до недовір'я, з яким ставиться до нього західньо-німецький канцлер Аденауер, зате поважно стурбований націоналістичним напрямком політики французького президента де Голя, внаслідку якої прийшов конфлікт між НАТО і Францією та грозить конфлікт з союзниками Франції з приводу проблеми Альжиру. Всі ці справи будуть предметом нарад Мекміллена з Айзенгавером. Мекміллен зокрема — впевняють американські обсерватори — радитиме Айзенгаверові говорити з Хрущовим „твердо", бо сам він, Мекміллен, ніби переконався у Москві, що Хрущов змінив тон тільки тоді, коли Мекміллен заявив йому, що Англія не настрашиться війни, якщо Совєти накинуть її.

НІМЦІ ОВАЦІЙНО ВІТАЛИ АЙЗЕНГАВЕРА

Бонн. — Докладно за передбаченим часом, о год. 6.25 попол., після 9-ох годин і 15 хвилин подорожі ракетним літаком „707", президент Айзенгавер прилетів в минулу середу 26-го ц. м. на летовище „Ван" біля Бонну, де очікували його 83-річний канцлер д-р Конрад Аденауер, члени західньо-німецького уряду, деякі члени дипломатичного корпусу і маси народу. Канцлер Аденауер привітав Президента короткою промовою, в якій пригадав, що він завжди зворушений, коли бачить при в'їзді до Ню Йорку статую Свободи. У теперішніх небезпечних часах — казав Аденауер — німецький нарід дивиться на Америку більш, ніж будь-коли, як на носія прапору свободи. Аденауер дякував Президентові за його приїзд та бажав йому, щоб його розмови з західньо-европейськими державними мужами скріпили справу миру і безпеки у світі. Президент Айзенгавер у відповіді підкреслив, що в Америці ім'я Аденауер є символом рішення німецького народу бути сильним і вільним. Він передав німецькому народові від себе й від американського народу бажання, щоб здійснились цілі до яких змагає західньо-німецький канцлер, та запевнив, що Америка підтримуватиме надалі західніх берлінців, щоб вони були вільні у вільному Берліні. Президент назвав „великою честю" прибути назад до Німеччини, щоб могти стрінутись із її лідерами, що їх вибрав нарід, та переговорювати з ними справи, важливі для обох країн. — Дорога з летовища до Бонну, яка звичайно потребує 25 хвилин, забрала годину часу, бо обабіч неї стояли маси святочно зодягнених німців, які голосними окликами вітали Президента. Були розвішені сотні й тисячі транспарентів, з усіх дахів повівали німецькі й американські прапори. На транспарентах були прерізні гасла й написи, як ось: „Німеччина вірить Тобі", „70 мільйонів німців вітають Тебе", „Одра-Нісса — це німецькі ріки" і т. д. Президент і Аденауер майже всю дорогу стояли у відкритому авті та відповідали рухами рук на привітання німців. Президент поїхав до помешкання американського амбасадора в Бонні Дейвида Бруса, а в четвер, уже на 8-у год. ранку назначено відвідини Президента у західньо-німецького президента Теодора Гойсса та новообраного президента д-ра Гайнріха Любке. Від год. 9:30 ранку у четвер мали розпочатися наради з канцлером Аденауером і західньо-німецьким міністром закордонних справ Гайнріхом фон Брентано. У цих нарадах передбачено участь державного секретаря Крістіяна Гертера, американського амбасадора в Німеччині Дейвида Бруса та німецького амбасадора в Вашингтоні д-ра Вільгельма Греве. У пополудневих нарадах, після короткої обідньої пори, мали взяти участь і інші члени почоту Президента, фахівці окремих проблем. Залежно від довжини нарад передбачувано або пресову конференцію самого Президента або тільки зустріч із представниками німецької та закордонної преси у Бонні пресового секретаря Президента, Джіма Гаґерті, та західньо-німецького шефа преси Ерґарда. На год. 5 попол. передбачено відлет Президента до Лондону. — Вся німецька, закордонна й американська преса повна описів ентузіястичного прийняття, що його зазнав през. Айзенгавер під час свого перебування в Західній Німеччині.

36 конґресменів пропонують „світову конференцію на вершинах"

Вашингтон. — 36 демократичних конґресменів із північних і західніх стейтів пропонують, щоб президент Айзенгавер запросив Нікіту Хрущова до участи у світовій конференції на вершинах, на якій можна було б обговорити всі світові проблеми та осягнути мир у світі. Ці демократичні конґресмени гадають, що якщо зустріч Айзенгавера з Хрущовим має мати якісь позитивні наслідки, то ЗДА повинні на цій зустрічі виявити ту „візію, як повинен виглядати світ в 1970 році." На думку цих конґресменів, в 1970 році повинен бути „запевнений мир і довір'я між державами, не сміє бути загрози від військової агресії, мала б бути тоді політична воля для всіх і економічне забезпечення у всіх державах". Конґресмени пропонують, щоб Айзенгавер запросив Хрущова до співпраці для осягнення цього всього, бо вони в своїй наївності не знають, що комуністи мають інші цілі перед собою.

КАЦСЕП ОЧОЛЮВАТИМЕ ДЕМОНСТРАЦІЇ І ПІКЕТУВАННЯ ПРОТИ ХРУЩОВА

Ню Йорк. — Конференція Американців Центрального і Східнього Европейського Походження, відома під скороченою назвою CACEED (від початкових літер її англійської назви), рішила очолити маніфестаційну та демонстраційну акцію проти совєтського диктатора Нікіти Хрущова з нагоди його відвідин у цій країні. Це рішення винесено на нарадах Конференції, що відбулися тут минулого вівтірка, 25-го серпня, з участю представників усіх заступлених в тій Конференції груп: альбанської, болгарської, трьох балтійських народів — естонців, литовців і лотишів, мадярів, поляків, румунів, українців і чехословаків, як також представників білорусів, козаків, узбеків та ідель - уральців, що прилучуються до цієї акції, подібно, як і Американські Приятелі Поневолених народів. Рівночасно рішено влаштувати маніфестацію в Ню Йорку в Карнеґі Гол в днях 17 або 18 вересня, залежно від того, чи і в якому дні можна буде винайняти залю. 18-го вересня Конференція організує пікетування будинку Об'єднаних Націй, якщо там виступатиме Хрущов. В такому разі пікетування відбулося б перед полуднем. Крім того, Конференція рішила закликати своїх членів до масової участи в маніфестації, що її скликає на 5-ту годину по полудні 10-го вересня організація „Фрідом Гавз" у своєму будинку при 20 Іст 40-ва вулиця. На маніфестації в Карнеґі Гол промовлятимуть сенатори Дадд з Коннектикату, відомий противник відвідин Хрущова в цій країні, і сенатор Джевітс з Ню Йорку. Зборами проводив голова Конференції Д. Галичин.

Американське летунство переноситься з Франції до Зах. Німеччини

Бонн. — На летовище в Шпанґдалем в південно-східньому куті Західньої Німеччини перелетіло на постійно 50 американських суперсонічних бомбардувальників типу Ф-100, здатних переносити атомову зброю. Вони належать до 49-го „крила", стаціонованого до цього часу на базі Етен у Франції. Решта 25 бомбардувальників з того „крила" мають бути перенесені в найближчих днях. Те саме стосується також двох інших летунських „крил", стаціонованих у Франції на базах в Шомон і Туль. Таким чином коло 200 американських наймодерніших бомбардувальників будуть впродовж короткого часу перенесені разом з усім вирядом, майстернями, летунами, технічним персоналом та родинами американських летунів і затруднених там механіків — частинно до Західньої Німеччини та частинно до Англії. Діється це у виконанні приказу головного команданта збройних сил НАТО й одночасно команданта всіх американських військ в Европі, ген. Лоріса Норстеда внаслідок спротиву французького уряду, щоб на території Франції магазинувати атомові бомби, що у випадку війни мали б становити бойове озброєння тих літаків. Франція домагається контролі над цією атомовою зброєю та голосу щодо її вжиття, — а американський закон виключає це. Поки буде поладнаний цей політичний спір між ЗДА і Францією — що може статися під час розмов президента Айзенгавера з де Голем в першому тижні вересня у Парижі — частина американського летунства вже перенеслась до Західньої Німеччини. Найбільш вдоволені цим є родини американських летунів. В Німеччині є дуже гарне приміщення для них, в суперечності до поганих мешкальних умовин у Франції.

Спускають на воду третій атомовий підводний човен — озброєний ракетами „Поляріс"

Ґротон, Коннектикат. — Команда фльоти повідомляє, що 3-го жовтня ц. р. в порті Валлехо в Каліфорнії спустять на воду третій атомовий підводний човен Теодор Рузвелт, який буде озброєний атомовими ракетами „Поляріс", що їх можна випускати з-під води. Представник морської бази в Ґротоні сказав, що 11 днів вчасніше відбудеться спущення на воду другого атомового підводного човна, озброєного атомовими ракетами „Поляріс". Цей другий човен називатиметься „Патрік Генрі", і його спустять на воду в Ґротоні, Конн. Хресною мамою буде донька покійного президента п-і Аліс Рузвелт Лонґворт із Вашингтону. Перший із цієї групи підводних човнів називається „Джордж Вашингтон" і він вже є приділений до фльоти.

Ювілейне перевидання „Кобзаря" з 1860 року

Вінніпеґ. — На основі порозуміння між Українською Вільною Академією Наук у Канаді та Українським Видавництвом „Говерля" в Ню Йорку — підготовляється Ювілейне видання т. зв. третього „Кобзаря" Т. Шевченка, що появилося, як відомо, в Петербурзі в 1860 році в друкарні П. Куліша. Було це останнє видання тієї книжки перед смертю Т. Шевченка, і перше окреме наголошене видання Шевченкових поезій. Книжка з 1860 року належить на Заході до великих рідкостей, бо досі вдалося ствердити її наявність в бібліотеках Національній в Парижу, Університетській в Гельсінках, в Конґресовій у Вашингтоні і в бібліотеці оо. Василіян в Мондері — Канада. Видання цього „Кобзаря" появиться вже восени 1959 р. Його підготовив до друку проф. Яр. Рудницький. Вийде воно як черговий випуск Інституту Шевченкознавства УВАН в Канаді, накладом Українського Видавництва „Говерля" в Ню Йорку.

Неру ствердив нездатність індійських комуністів правити державою

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру виступив в минулий вівторок у вищій палаті індійського парляменту з нищівною критикою індійських комуністів. Він закинув комуністичній партії Індії, що вона не є узагалі національною партією у тому розумінні, як усі інші партії, бо її „ідеологічні і духові контакти" знаходяться поза межею Індії. Неру виправдував та боронив розпорядок президента Індії про розв'язання льокального автономічного уряду в провінції Кераля, — єдиній, де комуністи прийшли були до влади. Неру ствердив, що комуністична автономна провінція не вміщалася в систему демократичної конституції, що обов'язує на терені всієї Індії. Напр., керальські комуністи, прийшовши до влади в Keралі, святкували „визволення" тієї провінції, наче б вона була раніше поневолена. Комуністи назвали свою владу „народною", наче б усі інші партії і групи поза комуністичною партією не належать до народу, чи є „чимось менше вартісним". Неру ствердив, що індійські комуністи, дірвавшись до влади в провінції Кераля, намагалися здобувати користі для своєї партії, нацьковуючи одну клясу проти другої та використовуючи державний апарат для збагачування партії. Взагалі, ствердив Неру, комуністи в Індії доказали на прикладі Кералі свою нездібність правити і державі.

Хрущов повторяє давні свої твердження і погрози в листі до Аденауера

Москва. — В середу 26 ц. м. (у Москві був тоді вже четвер) совєтське радіо і преса проголосили текст ноти Хрущова, що її передано західньо-німецькому канцлерові Аденаверові ще 16 серпня ц. р. За газетними коментарями, оприлюднення того тексту обрано зумисно на день, в якому президент Айзенгавер прибув до Бонну на наради з Аденауером. У своєму довжелезному листі — як про це вже інформовано раніше — Хрущов повторяє давнє становище Совєтів щодо об'єднання Німеччини із збереженням комуністичної системи правління в Східній Німеччині. Хрущов повторяє, що Східня Німеччина є „дійсністю" без уваги на те, чи Аденауер визнає її, чи ні, та що Совєтський Союз підпише з Східньою Німеччиною сепаратний мир, якщо Західня Німеччина не погодиться на його суґестії. Водночас Хрущов таврує Західню Німеччину за її зброєння і за те, ніби Західня Німеччина стала базою „агресивних протисовєтських сил". Хрущов нахваляється, що все одно Західня Німеччина з власними військами та іншими збройними силами, стаціонованими на територіях також Франції і Англії, не дорівнюють збройній силі Совєтського Союзу. Хрущов погрожує, що у випадку війни Західня Німеччина буде цілком знищена. Хрущова нота виразно писана у зв'язку з його відвідинами в ЗДА і подорожжю Айзенгавера до Европи, бо Хрущов виразно пише Аденауерові, що „небавком будете нараджуватися з президентом Айзенгавером", ото ж, мовляв, треба, щоб він, Аденауер, взяв під увагу становище Совєтів. Хрущов натякає, що його відвідини у ЗДА можуть стати „зворотним пунктом в історії" по лінії співіснування, а не холодної війни.

Представники 30-ох держав братимуть участь у відзначенні 350-річчя Гудсону

Ню Йорк. — Посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер визначив день 1-го вересня на Зустріч Річок, яка відбудеться в рамках відзначення 350-річчя відкриття ріки Гудсону. В цій церемонії братимуть участь консули 30--ох держав, які в 83-причалі в Ню Йорку, всядуть на корабель в 10:30 перед пулуднем, щоб заплисти до острова Бедлу, на якому стоїть славна Статуя Свободи. Там ті консули виллють в океан воду з пляшечок, якої їм набрали з річок у їхніх країнах. Мейор Ваґнер заявив, що цей акт символізуватиме, що „численні мозки різних національностей і культур зробили Ню Йорк великим".

ЮВІЛЕЙНИЙ РІК МАЗЕПИ ВІДЗНАЧИТЬ СОЮЗІВКА „МАЗЕПИНСЬКИМ ДНЕМ" У НАЙБЛИЖЧУ СУБОТУ

Союзівка, Керґонксон. — Ця відпочиниково - виховна вакаційна оселя Українського Народного Союзу приготовляється до відзначення Ювілейного Року Мазепи окремим „Мазепинським Днем", що відбудеться в найближчу суботу, 29-го серпня. З цієї нагоди відбудуться дві імпрези: Мазепинська конференція о год. 11-ій перед полуднем і Мазепинська Академія о год. 8-ій ввечорі. У програмі Мазепинської Конференції доповідатимуть на мазепинські теми проф. Володимир Січинський, один з найвидатніших наших знавців Мазепинської доби, по-українськи і проф. Кларенс Меннінґ, автор виданої УНСоюзом англомовної книжки „Іван Мазепа — Гетьман України", по-англійськи. Програму Мазепинської Академії ввечорі заповнять головно студенти Курсів Українознавства та два гостинні виступи: відомого артиста Ярослава Пінота Рудакевича і Доріяна Рудницького, молодшого сина відомого нашого композитора - диригента Антона Рудницького, що при фортепіяновому акомпаніяменті свого батька виконає на віольончелі ряд композицій. Доріян Рудницький має 15 років, є учнем славної віольончелістки Елен Ґіґлер і дебютуватиме на Союзівці перед своїми концертами в Ню Йорку і Филаделфії в найближчому сезоні. Мазепинський День організують Курси Українознавства під проводом проф. д-ра Василя Стецюка.

На Кипрі вирішують справу місцевої конституції

Нікозія. — Архиєпископ Макаріос, релігійний і політичний лідер кипрських греків, скликав надзвичайне засідання Дорадчої асамблеї кипрських греків, передбаченої тридержавним договором (Англія, Греція, Туреччина) про перетворення Кипру з англійської колонії у самостійну державу. Ця Асамблея має нараджуватись над конфліктом, що виринув із турецькою меншиною у зв'язку з устійнюванням тексту конституції Кипрської держави. Береться під увагу, що цю справу вирішать міністри закордонних справ Греції і Туреччини. Макаріос закидає кипрським туркам, що вони хочуть застерегти для турецького віцепрезидента Кипру подекуди рівні права, що їх матиме грецький президент тієї держави. Асамблея кипрських греків буде призадумуватись теж над полагодженням конфлікту, що настав між архиєпископом Макаріосом та колишнім лідером кипрсько-грецького підпілля у боротьбі проти Англії, генералом Георгом Ґрівасом. Ген. Ґрівас виступив з критикою згаданого тридержавного договору, що його підписав також архиєпископ Макаріос. Цей останній стоїть на становищі, що треба льояльно виконати постанови договору, як найкращої реальної розв'язки проблеми Кипру.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ СХІД. КАНАДИ БУДЕ 6 ВЕРЕСНЯ

Відділи МУН Східньої Канади організують День Молоді, який відбудеться в неділю 6-го вересня на оселі УНО в Актоні. В програму входять спортові гри і змагання, попис танцювальних груп і концерт та різні розвагові гри і забави, включно до плавання і їзди на човнах. В той День молоді очікується багато старшого громадянства, яке матиме змогу відпочити на лоні природи і морально підтримати українську молодь в її змаганнях.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** 25-го серпня підписав закон про створення Президентської нагороди для науковців за визначні осяги. Ця нагорода називатиметься Національна Медаля Науки. Кандидатів на цю нагороду вибиратиме Крайова Академія Наук.

● **Єпископ Єпископальної Церкви у Каліфорнії**, Джеймс А. Пайк, вислав запрошення Хрущову відвідати катедру у Сан Франсіско 20-го вересня ц. р., коли він буде в тому місті. Одночасно Хрущова поінформовано, що проповідь у той день виголосить світська особа — Теодор Врадш.

● **Мікі Томпсон у Бонневіллі Солт Флетс, Ютаг**, встановив американський рекорд швидкости їзди автом, проїхавши за годину 332,89 милі. Дотеперішній світовий рекорд виносив 394,196 милі на годину, і встановив його 12 років тому на тій самій трасі англієць Джан Р. Кабб. Попередній американський рекорд є з минулого року — 266,204 милі.

● **Смітсонівська Астрофізична Обсерваторія в Кембріджі, Масс.**, обрахувала, що випущений 26-го липня 1958 року штучний сателіт „Експлорер IV" перестане кружляти довкола Землі в жовтні ц. р.

У СВІТІ

● **Архиєпископ з Кентербері** в Англії, д-р Джофрі Фішер, гострими словами затаврував антирелігійну політику комуністів у Східній Німеччині. Обидві Церкви — Протестантська і Католицька — заявив архиєпископ Англіканської Церкви — стоять „у смертельній війні проти комуністів за своє існування". Комуністи повели пропаґанду, що Тайна хрещення, вінчання і похорону за християнським обрядом — це діло „експлуатуючих кляс".

● **Дружина Винстона Черчила** перейшла операцію, що мала усунути параліч одної повіки. Її чоловік, колишній англійський прем'єр, повернеться в найближчу неділю з Французької Рівієри, щоб зустрітися в Лондоні з президентом Айзенгавером.

● **У столиці Іраку, Багдаді**, переведено екзекуцію над п'ятьма старшинами і одним цивільним діячем, засудженими на смерть за участь в повстанні в окрузі Моссулю в березні ц. р. проти теперішнього режиму. Ціллю повстання було прилучити Ірак до Об'єднаної Арабської Республіки.

● **Аґенція Міжнародної Атомової Енерґії** з осідком у Відні дістала від американської амбасади $600.000 на побудову атомової лябораторії в Зайберсдорфі біля Відня.

● **В Індонезії**, колишній Голляндській Індії, декретом президента переведено девальвацію валюти і заморожено всі банкові конта вищі за 25,000 рупій. Внаслідок цього настав такий хаос, що в цілому краю позачинювано всі крамниці і завмерло все господарське життя. В Індонезії править тепер по-диктаторськи президент Сукарно.

● **Ізраїльський уряд** звернувся до Світової Поштової Унії в Берні, у Швайцарії, зі скаргою проти Об'єднаної Арабської Республіки, яка, не перепускаючи через Суезький канал нічого, що походить з Ізраїлю чи призначене для нього, сконфіскувала на норвезькому вантажнику „Тарн" 150 мішків пошти з Ізраїлю до різних країн, а на іншому кораблі — 8 мішків пошти з Австралії до Ізраїлю. Ізраїльський уряд просить Світову Поштову Унію врятувати ту пошту, якщо араби вже не вкинули її в море.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕЗ ВІДСТУПУ ВІД ІДЕАЛІВ

У той самий день, в минулий вівторок, президент Айзенгавер на пресовій конференції у Вашинґтоні і віце-президент Ніксон на конвенції американських ветеранів в Міннеаполісі одностайно з найбільшим притиском підкреслювали, що започатковані ними безпосередні розмови з Хрущовим із виміною персональних відвідин не означають найменшого відступу від дотеперішнього американського становища в усіх цих справах, що їх визначають принципи й ідеали американського народу. Зокрема, ці два найвищі державні мужі З'єдинених Держав ствердили незмінність позиції у відношенні до проблеми уярмлених Совєтами народів та миру, „базованого на честі і справедливості". Президент Айзенгавер, у заздалегідь приготованій заяві, що її відчитав на початку пресової конференції, вказав на дві справи, що їх уважає найпершими на списку міжнародних болячок — загальне чи частинне міжнародне роззброєння та об'єднання Німеччини. Він потвердив ще раз вірність Америки цілям Північно-Атлантійського оборонного бльоку та її льояльність супроти своїх союзників. Він виключив можливість хоч би найменшого відвороту від позицій, що їх Америка займала до цього часу в епосі холодної війни. Він сказав виразно, що хоче особисто переконатися, чи Хрущов має замір виступити з будь-якими пропозиціями, які могли б стати базою для політичних розмов, чого він — Хрущов ані ніхто з його підкомандних — до цього часу не робили. А свою заповіджену подорож до Москви Президент пояснював також як спробу „знайти стежку до миру", чи лише до відпруження теперішньої міжнародної ситуації, яку драстично зілюстрував фактом 41-більйонового американського військового бюджету.

Ці обидві останні заяви Президента і його заступника цікаві як своїм змістом, так і своєю тактичною ціллю. По суті президент Айзенгавер не буде сам нічого Хрущову пропонувати, а хоче тільки дати Хрущову нагоду, щоб той виступив із „сприйнятливими для всіх сторін" пропозиціями, які „могли б стати базою для реалістичних розмов". Він хоче, щоб Хрущов дістав „велетенську науку" з безпосередньої обсервації „як вільні люди живуть і працюють". Зі слів Президента виходить, що він уважає за найважливішу і, може, найлегшу річ, що її можна добитись від Хрущова — зробити якийсь крок на шляху до міжнародного роззброєння, і — з територіяльних спорів — осягнути щось у справі об'єднання Німеччини. Однак із слів Президента не видно найменшого оптимізму. Коли ж він все таки, без уваги на брак того оптимізму, боронить започатковану нову тактику супроти Совєтів, то робить це виключно для того, щоб використати „останній атом престижу, останній атом енергії" — в ім'я миру. Але тут же не вагається перестерегти, що Америка не спиниться перед війною, якщо треба буде протиставитись будь-якій новій агресії.

Заяви Айзенгавера і Ніксона цікаві, як доказ, що американській державній верхівці залежить на тому, щоб не було й тіні підозри щодо можливостей будь-якого угодівства супроти Совєтів. Вівтіркові виступи цих двох американських державних мужів указують на те, що вони розуміють і відчувають, що ці візити й ревізити не знайшли прихильного відгуку в широкому американському громадянстві, що його здоровий інстинкт здригається на найменші прояви шанування кривавих диктаторів. Ричард Ніксон прийшов до того самого переконання, що й англійський прем'єр Мекміллен: коли треба переговорювати з большевиками, а переговорювати з ними таки треба, якщо не хочеться розпочинати з ними війни, то нема глузду говорити з будь-ким іншим з-посеред кремлівських вождів, як тільки з Нікітою Хрущовим, який є їхнім наказодавцем і який сам преться до розмов. Але й сам Ніксон, який і зі свого боку мав відповідний вплив на запрошення Хрущова до Америки, на з'їзді американських ветеранів не дуже боронив цю справу: мовляв, хай сам з'їзд вирішує своє становище. Відомо ж, що Американський Леґіон займає супроти червоної Москви радикально-неґативне становище і поручає у своїх давніших резолюціях стримуватись від взаємних безпосередніх контактів з видатними большевиками.

Ці останні виступи Айзенгавера й Ніксона підтвердили ще раз первісне переконання, що ці візити-ревізити будуть тільки епізодом тактичної натури, які не змінять відносин між вільним та комуністичним світами. Оклики перестороги, а то й обурення, що з різних сторін залунали в Америці, гармонізують із заявами керівних державних мужів, відповідальних за долю країни й народу, що хочуть вичерпати всі мирні заходи, всі можливості для справи „ґльобального миру", якого Президент не уявляє собі без визволення поневолених народів. Можна більше ніж сумніватися, чи такий мир можна здобути розмовами з Хрущовим.

ПРОБЛЕМА ТОРГІВЛІ З СССР

У зв'язку з приїздом Нікити Хрущова до ЗДА знову стає актуальною проблема торгівлі з СССР та іншими державами комуністичного бльоку. Ця справа набирає актуальности завжди під час, навіть легкого, потеплішня холодної війни, бо комуністичні політики за всяку ціну хочуть торгувати з Америкою, щоб скріпити свою економіку тими товарами, яких у них бракує.

Урядові кола ЗДА досі стримано ставилися до цих совєтських примах, знаючи, що майже неможливо вести торгівлю з Москвою доти, поки вона не стосуватиме такої торговельної практики, якою користуються держави вільного світу. Правда, в ЗДА є й такі підприємці, які вважають, що поширення торгівлі з СССР залежить тільки від державного департаменту та департаменту торгівлі, і тому так дуже тішаться візитою совєтського диктатора, який, як твердить московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Макс Френкел, у своїх розмовах у Вашинґтоні, головний натиск класти́ме якраз на поширення торгівлі.

Хрущов порушував цю справу вже рік тому, коли пропонував Вашинґтонові значно збільшити експорт до Москви. Про пожвавлення торгівлі говорили також і Анастас Мікоян та Фрол Козлов. Можна сміливо твердити, що і влаштування московської та нюйоркської виставок мають цю саму ціль, про яку мріє Хрущов: щоб торгівля між СССР і ЗДА виносила річно не по кільканадцять мільйонів, а по кілька більйонів долярів.

Совєтські політики вмовляють у своїх громадян, що на перешкоді в поширенні торгівлі між ЗДА і СССР стоять „обмеження і дискримінація" державного департаменту. У це вірить навіть такий американський промисловець, як Сайрус Ітон. Але офіційні кола ЗДА і широкі верстви громадянства цієї країни знають, що продавати Москві потрібні їй товари — це значить сприяти зростові комунізму, який своєю головною ціллю ставить опанування цілого світу.

Пропонуючи поширення торгівлі з СССР, Хрущов, крім того, домагається, щоб ЗДА дали кредити Москві, яка не має долярів на закуп більшої кількости товарів.

Москва хоче також, щоб її збільшений імпорт із ЗДА був збалянсований експортом до цієї країни, хоч самі московські політики знають, що в найближчих роках це є річчю неможливою, бо американські підприємці мусіли б тоді достосовуватись до нових обставин і залишати деякі дотеперішні ринки. Ось чому Москва заговорила про американські кредити для фінансування американського експорту до СССР, а одночасно повідомляє, що вона річно продає закордоном золота на суму більшу як 200,000,000 долярів.

Хрущов плянує хитре діло: більйонову торгівлю із ЗДА вже в найближчих роках! Щоб зрозуміти вагу його пляну, вистачить подивитися на теперішній стан торгівлі між цими обидвома державами. І так, в 1958 році СССР вивіз до ЗДА товарів на 17.5 мільйона долярів, а привіз із ЗДА на 3.4 мільйона. (Совєтський експорт складався з футер, бензолю, плятини і паладію, а імпорт зі сталі, коров'ячих шкір, і друкарських машин). В тому самому 1958 році вся совєтська торгівля виносила 8.5 більйона долярів. Отже, фантастичний плян Хрущова про більйонову торгівлю із ЗДА може бути лакомою спокусою для деяких американських підприємців, які знають СССР тільки із заяв комуністичних політиків, та з описів різного роду туристів, що бачили СССР таким, яким показали його їм провідники з „Інтуриста".

Москва хоче продавати ЗДА манґанові і хромові руди, залізні стопи, плятину, паладій, азбест, поташеві солі, дерево, целюльозу, папір, футра і дещо з машинерії. ЗДА купують ці товари й сирівці в інших країнах, і не можуть негайно перекинутися на совєтський ринок. Існує ще й інша причина, яка унеможливлює негайну зміну в торгівлі з Москвою: те, що хочуть комуністи купувати в ЗДА, належить дуже часто до товарів, заборонених на експорт за залізну заслону з уваги на їх стратегічну вартість. Продаж цих товарів на експорт вимагає урядового дозволу, а уряд досі не радо його давав.

Москва хоче також користуватися в торгівлі із ЗДА найкориснішими митами, які забезпечували б їй успішну конкуренцію з іншими державами на внутрішньому американському ринку.

Московський плян торгівлі із ЗДА не може бути негайно зреалізований уже хоч би з тої причини, що ніхто не знає дійсних плянів Москви, крім комуністичної верхівки. Президент Айзенгавер і новий секретар торгівлі Фредерік Г. Мюллер заявили, що вони радо повітали б збільшення торгівлі з СССР, якби це вдалося здійснити для добра обох сторін. Підсекретар державного департаменту Дуґлес Діллон вже рекомендував Конґресові скасувати заборону імпорту совєтських горностаїв, лисів і норок. Але той самий Діллон ще в січні ц. р. в розмові з Мікояном поставив такі умови, здійснення яких дало б можливість ЗДА співпрацювати в торговельній ділянці з СССР: 1. СССР повинен полагодити справи, зв'язані з так званим ленд-лізом та деякі приватні неполагоджені економічні рахунки, щоб таким чином доказати свою добру волю і викликати до себе хоч сяке-таке довір'я в американського партнера. 2. СССР має розкрити свої торговельні пляни на довшу мету, щоб американський промисл знав, чи оплачується йому починати торгівлю з совєтським партнером. 3. Уряд СССР повинен заявити, що буде шанувати патентові права американських фірм, які торгуватимуть з СССР. 4. Москва мусить погодитися на те, щоб торговельні справи вирішувались на чисто торговельній основі, а не узалежнювалось їх від політичних хвилювань у відносинах між Сходом і Заходом.

Формулюючи ці умови, Діллон заявив, що „при наданні кредитів СССР, треба мати на увазі й те, чи доцільно скріплювати свого потенціяльного ворога". Представники СССР образилися цією заявою, але почали здійснювати дещо з згаданих вище умов. Зокрема, заплатили фірмі „Дю Понт де Немурс енд Ко." 1,500,000 дол. за патент використаний під час другої війни, і виявили охоту обговорити справу воєнних позичок, про які від 1951 року не хотіли навіть згадувати.

Як бачимо, до дійсного поширення торгівлі із СССР ще дуже далеко. Представник ЗДА заявив, що Москва може тим часом купувати одяг, взуття та всі інші консумпційні товари, щоб піднести життьову стопу свого населення. Але представник СССР саркастично подякував за „жувальну ґуму і піґулки на прочищення". Москві зовсім не йде про піднесення життьової стопи своїх громадян, — вона за всяку ціну хоче підготовити свою економіку до наступної війни, яку прийдеться їй вести вже без американської допомоги, що врятувала большевиків в останній війні.

Перед Хрущовим важке завдання: переконати в конечності поширення торгівлі не тільки Президента, але й Конґрес, а тим самим і широкі кола американського громадянства.

І тому в цій справі має значення голос кожного американського громадянина.

НЕСПОКІЙНІ СОЮЗНИКИ

Лондон. — Подорож президента Айзенгавера на розмови з головами урядів в Німеччині, Великобританії і Франції поставила перед цими державами питання їх взаємовідносин. Як відомо, „Сердечна Згода", що об'єднувала Францію з Англією від 1907 року, тепер, після другої світової війни відійшла в минуле. Франція знайшла собі іншого партнера — Західню Німеччину, з якою французів об'єднує також господарська політика, а саме — приналежність до „Малої Европи", що складається з 6 держав.

З приходом до влади ген. де Ґоля французька політика ще більше відмежовується від впливів Англії. Французькі провідники нервово реаґують на критичні голоси англійської преси щодо політики французького уряду, особливо в Північній Африці. Відносини англійського уряду з урядом Німецької Федеративної Республіки, в зв'язку з проєктом „конференції на вершинах", значно погіршали в 1959 році. Канцлер Аденауер висловлював підозріння, що англійський уряд готовий дійти до згоди з СССР коштом Німеччини. Ці підозріння і докори не могли сприяти добрим відносинам між урядами Західньої Німеччини й Англії. Однак, в Британії дивляться на дальший розвиток відносин з Німеччиною зовсім спокійно і не бояться політичної осі — „Бонн-Париж". Адже ж відомо, що між Західньою Німеччиною і Францією є глибокі розходження, які не можуть зміцнити тієї осі.

Громадська опінія Німеччини рішуче засуджує політику Франції в Північній Африці. Війна в Альжирі тримає в Африці півмільйона французького війська, яке мало б бути в Европі також для охорони Німеччини. У Західній Німеччині зовсім не захоплені пляном французького уряду — зробити Францію „атомовою державою". В Німеччині побоюються, що французька колоніяльна політика кине народи Азії й Африки в обійми Москви, а це значить — ослаблення фронту оборони вільного світу проти російського імперіялізму. Домагання французького уряду до своїх союзників — Англії та Німеччини, щоб ці держави (також і Америка) піддержували колоніяльну політику Франції, викликає огірчення і протести.

Чи вдасться президентові Айзенгаверові в своїй подорожі по столицях Західньої Европи привести до розумної згоди найбільших союзників-членів НАТО, — невідомо. Від згоди між цими державами залежить майбутнє людства.

П. А.

ХАРАКТЕР АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Пишучи про американську літературу, не можна не згадати про її европейські, а особливо британські джерела. Американська література є ніщо інше, як транспортована европейська культура, що принесла з собою багатство клясичного світу, Середніх віків та Ренесансу. Але цю літературу можна назвати також трансформованою культурою. Її створено на новому континенті, в умовах, абсолютно нових і відмінних від тих, які існували у Великій Британії або взагалі в Европі.

„Проґрес", наприклад, як концепція, може мати мало загальної вартости; але як би ми його не назвали — проґрес, зміни чи розвиток — його дедалі більше значення є винятково характеристичне для американської літератури 19 віку. Ніколи ще природа не була так швидко й сильно підкорена і змінена зусиллям людини, та ще й за такий короткий час. Ніколи ще перед тим завоювання не спричинялись до такого швидкого розвитку ініціятиви, індивідуалізму, самопевности та бажання свободи. І, навпаки, ніколи ще програне, яке йшло разом із перемогою природи, не йшло вкупі з фрустацією, декадентством, стерильністю і нудною стандартизацією. Рухливість американців протягом усієї історії була іншим фактором, що трансформував їхнє життя, а тим самим і їхню літературу. Вони посувались через ввесь континент і продовжували посуватись не так з потреби, як із звички. І хоч вони розмовляли англійською мовою, а їхні політичні та соціяльні організації були в основному англо-саксонські, вони асимілювали мільйони, що їх минувшина та культура були зовсім не англійські.

Американські традиції відмінні від европейських. Їхня національна єдність ніколи не базувалась і не може базуватись на крові або на успадкованих тенденціях. І тому, природньо, амер. література, що віддзеркалює життя країни, глибоко, навіть іноді підсвідомо, несе на собі відповідальність за перетворення нації з комплексу людей на добровільно об'єднану спільноту.

Американська література від самого початку була допитливою, винахідливою, давала картини Нового Світу, картини упокорення природи, романтизуючи пригоди, будь то пригоди вздовж індіянського фронту або на Міссіссіпі, або під час експансії на захід, однаково і в творах екзальтованого Вітмана і в трохи занепадницьких творах Ґавторна чи Едґарда По.

Навіть більше — це була література, створена під глибоким впливом демократичних ідеалів. Вона віддзеркалювала інтереси і потреби середньої людини і одночасно була свідома значення індивідуальности в такій демократії, яку ми знаємо тепер. Ця література була гуманітарною. В цілому оптимістична, вона змужніла завдяки критицизмові і високо несла народні ідеали.

Американська Рада

Яр. Рудницький

СМІЛИЙ І ВАЖЛИВИЙ ПОЧИН

(З приводу заснування Центру Української Документації в Ню Йорку)

Український Інститут Америки започаткував велике діло: як перша, не тільки українська, але взагалі слов'янська, установа в Америці УІА — завдяки далекойдучому розумінню цієї справи п. Вол. Джусом і при активній співдії п. Ю. Ревая — рішився заснувати в себе Центральний Каталог Україніки в Вільному Світі для скаталоґізування, інвентаризації й документації українського друкованого слова поцейбіч залізної заслони. УІА дає приміщення й влаштування для цього проєкту і готовий висиґнувати відповідну суму на оплачування одного постійного працівника. На окремих зборах зацікавлених представників українських наукових і культурноосвітніх установ у Ню Йорку 28 червня обговорено точніше цілі й завдання Центру Української Документації і вирішено приступити до опрацювання правильника нової установи, а згодом і до організації її. Проєкт УІА викликав живе зацікавлення й прихильну настанову Конґресової Бібліотеки в Вашинґтоні й усіх професійних бібліотекарів-українців. Деякі з них заявили наперед свою згоду співпрацювати в ньому на чисто добровільній базі.

Центральний Каталог Україніки в Вільному Світі — це перший крок в заснуванні Центру Української Документації. Його основна ціль — зібрати відомості про українські друки (книжки, брошури, відбитки, статті, рецензії) у вільному світі, зльокалізувати їх та удоступнити українським і чужинецьким науковцям, журналістам і (серйозним!) політикам чи взагалі працівникам пера. Одне слово, це мав би бути осередок інформації про українське друковане слово на еміґрації, картотека праць про Україну в українській і інших мовах, центральний „клірінґ гавз" для україніки або коротше — найбільша українська „бібліотека" ... без книжок.

Частинно справа вже опрацьована Конґресовою й Нюйоркською Публічною бібліотеками. В зведених каталогах (національному й кириличному в Вашинґтоні й центральному публічному в Ню Йорку) можна знайти відомості про українські видання в університетських, публічних і деяких спеціяльних бібліотеках в Америці. Тим то перший крок в проєктованому Центральному Каталогові Україніки в Вільному Світі було б скопіювання, чи здуплікування матеріялів Конґресової та Нюйоркської публічної бібліотек. Але вони — крапля в морі. Найцінніші матеріяли знаходяться в українських, церковних, організаційних та приватних бібліотеках. І ось тут виринало б основне питання проєкту — скаталоґізувати й зінвентаризувати українські друковані скарби, розкинені не тільки по країнах і континентах, але й у приватних руках. Хто має, наприклад, перше видання Шевченкового „Кобзаря"? Де зберігається граматика Павловського? Хто має оригінал „Русалки Дністрової"? Де є примірники славної „Острізької Біблії"? І т. д. Все це питання, на які має дати відповідь наш центральний каталог.

Ясна річ, такий каталог не постане ані через день, ані через рік. Його не створять ані одна, ані дві, ані три особи. На це треба довшого часу й доброї волі людей, що цікавляться й дорожать українською культурою. Ми певні, що такі люди в нас знайдуться й що завдяки матеріяльній допомозі п. Вол. Джуса й інших меценатів українці в діяспорі створять щось, що не тільки свідчитиме про їхню культурну зрілість, але й про те, що вони вміють думати катеґоріями 50 чи 100 років наперед. „Квод Бонум Фелікс Фавстум, Беатумкве сіт!"

ПОЛІТИЧНІ ШАРЖІ

I

Не кажіть мені, що буде.
Шкода ваших мудрих слів.
Кожне завтра — повне злуди,
А позавтра — й поготів.

Тож чому тобі, небоже,
Меркне розум, слабне дух,
Як почуєш, що ворожить
Нам каліновський пастух?

Наші душі — не овечі,
Як здасться чабанам,
І чабанські п'яні речі
Не торкнуть і чуба нам.

Так було в часи минулі,
Так і буде, поки світ.
Від ворожки до зозулі,
Всі прогнози — пустоцвіт.

II

Каже, з власної потреби,
Каже, з власної руки
Запровадимо у себе
І колхози, і Че-Ки.

Каже, зродиться комуна
В шумі наших орифлам,
Як у гуна, чи в румуна,
Чи в країні Далай-Лам.

Будуть Вінниці, Катині,
Буде власна Колима,
Де ні Бога, ні святині,
Ані совісти нема.

III

Наше слово до Нікіти
Облетіло цілий світ.
Чули люди, чули діти,
Кожна волость і повіт.

І було воно сталеве
І тверде, мов турій ріг:
„Як не згодишся в Женеві,
То не пхайся на поріг!"

Пустословили пів літа.
Не згодився. Навпаки!
І дістав за це Нікіта
Три корови, три бики!

А за норови, за прості,
За їдкий, глузливий тон
Був запрошений у гості
В славний город Вашингтон!

Сіґмаро

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(19)

Серед дітей тих кріпаків ходила, як щось зовсім певне, чутка, що дон Фернандо переживає страшні хвилини. І хоч голод, як хижий орел, кружляв над головами майже всіх мешканців Родільєро, все таки не бракувало співчутливих сердець, що старалися допомогти шляхетному добродієві, не ображаючи його витонченої чутливости. Найбільше відзначався в цьому наш Хосе, який уживав всяких вигадок, щоб примусити пана Де Мейру прийняти його допомогу. Одного разу прийшов до нього й „звернув" давню позичку, що її нібито затягнула його мати в домі Мейрів; другого разу послав йому в дарунку рибу; часом приносив будь-якої поживи в кошику і вечеряв з ним по-дружньому. Дон Фернандо, що знав незавидне положення моряка, героїчно відкидав пропоновану допомогу, і лише після довгого змагання вдавалося Хосе діпняти того, що він її приймав. Хосе тоді відвертав голову, щоб не бачити сліз вдячности, які цей старий шляхтич не мав сили здержати. Але цієї й іншої допомоги часом не вистачало. Бували дні, коли ніхто не з'являвся в похмурому палаці, і тоді дон Фернандо переживав ті страшні хвилини, про які говорили в народі.

Те, що він тепер переживає, жахливіше, ніж будь-коли. Вже двадцять чотири години минуло, як остання пожива ввійшла в шлунок цього шляхетного добродія. І, як можна припускати, напевно не ввійде вона туди протягом найближчих кількох годин, бо це ж дванадцята вночі й усі сусіди відпочивають. В міру того, як час минає, зростає його мука. Час від часу він зітхає і витирає рукою чоло, по якому спливають краплі холодного поту. Останній нащадок славного й могутнього роду Мейрів ось-ось зомліє. Раптом, сам не здаючи собі справи з того, що робить, порушений інстинктом самозбереження, він залишає кімнату, збігає по напівзруйнованих сходах і кидається на вулицю.

Була це тепла й темна весняна ніч. Густі хмари зовсім закрили зірки. Дон Фернандо обводить своїм зором довкруги з виразом болісної тривоги. Повагавшись кілька хвилин, рушає поволі вулицею. Переходячи попри хати, вагається й міркує, чи застукати, але почуття сорому опановує його, коли зближається до дверей. І він іде далі. Йде, хоч добре знає, що впаде на землю з виснаження. Пройшовши хату Ісавель, одну з останніх у містечку, задержується... Куди він іде? Щоб здохнути, як собака, на дорозі? Знову розглядається довкола себе і бачить паркан саду-городу вчителя. Це просторий і врожайний сад-город, повний овочів і ярини, найкращий чи, точніше кажучи, одинокий добрий у містечку. Добродушному шляхтичеві впадає в голову злочинна думка ввійти до того саду-городу й набрати трохи ярини. Він з місця відкидає цю думку. Вона атакує його ще раз. Він знову відкидає. Нарешті після завзятої, але нерівної боротьби, перемагає гріх. Щоб виправдати крадіжку дон Фернандо сказав сам собі: — Ну, що ж, чи маю дозволити собі вмерти з голоду? Кілька там картоплин не означають нічого для вчительки. Вона має досить добра, нечесно набутого коштом бідних рибалок".

Ось як голод перетворив у соціяліста цього останнього нащадка славного роду Мейрів!

Він пішов уздовж паркану, завернув наліво і знайшов за хатою місце найбільш пригоже на те, щоб дістатися досередини. Тут мур був високий і у деяких місцях понищений. Дон Фернандо скерував свої стопи в діри й дістався нагору. А там вхопився за галуззя яблуні й зійшов по ньому поволі й обережно на землю. Кілька хвилин стояв непорушно, щоб упевнитися, чи його хто не почув, а потім помалу пішов на город. Перше, що зробив, опинившись між грядками, — вирвав цибулю і вп'явся в неї зубами. З'ївши одну, вирвав ще три і засунув до кишені. Опісля завернув крадькома в напрямі до паркану. Але, підходячи до нього, з жахом зауважив серед галуззя яблуні якусь людську постать, яка стрибнула на землю так само, як і він перед тим. Дон Фернандо кинувся на землю і чоловік пройшов попри нього, злегка його зачепивши. Був це Хосе.

— „То він теж приходить красти?" — подумав дон Фернандо. Але Хосе коротко свиснув, і Де Мейра зараз зрозумів, що тут іде не про цибулю, а про любовну зустріч. Це його заскочило, бо він, як і ціле містечко, думав, що Еліса й моряк уже давно розірвали свої відносини. Незабаром появилась від сторони хати інша постать, і наші залюблені підійшли одне до одного й про щось так тихо говорили, що дон Фернандо чув тільки легесенький шепіт. Положення шляхтича було дещо незручне. Щоб уникнути небезпеки, він поволі й обережно підліз до яблуні і сховався біля неї в кущі, сподіваючись, що Хосе відійде, а він знову видряпається на дерево й вернеться додому. Але за хвилину упало кілька великих крапель дощу. Закохані теж сховалися під яблунькою, що була одним з небагатьох дерев у саду, які мали густий вершок і багато листя. Дон Фернандо був переконаний, що він пропав, і аж зопрів зі страху. Він не важився рухнути й пальцем. Еліса й Хосе посідали на землі, одне біля одного, спинами до шляхтича.

— А чому думаєш, що твоя мама здогадується? — спитав тихо Хосе.

— Не знаю, як тобі це вияснити, але вже кілька днів вона дуже пильно дивиться на мене й не залишає мене самою ні на хвилину. Колись, замітаючи вітальню, я почала співати. Вона зараз же прийшла нагору і сказала: „Здається, ти вдоволена, Елісо! Давно вже ти не співала!" — сказала це з такою фальшивою усмішкою, що я почервоніла й замовкла.

— Е, ти забагато думаєш про це! — відповів моряк.

Після цих слів він замовк і щойно по хвилині перервав мовчанку:

— Треба бути обережним. Вважай, щоб вона тебе не зловила!

— Горе мені тоді! Краще мені було б не родитись! — відповіла дівчина з жахом.

Обоє знову замовкли. Еліса, сумна й зажурена, перебирала пальцями траву. Хосе простягнув несміливо руку і діткнувся ніжно пальців своєї судженої. Дощ, що починав кріпшати, бив об листя яблуні сумним та одноманітним ударом. Сад видавав уже сильний запах мокрої землі.

— Думаєте виїздити завтра на море? — запитала Еліса по хвилині й піднесла свої чудові великі очі до моряка.

— Здається мені, що ні — відповів той, — Пощо ж? — додав гірко. — Вже тиждень як не привозимо майже нічого.

— Знаю, знаю. Цього року нема в морі мерлюси.

— Цього року не було нічого! — вигукнув Хосе спересердям.

Вони знову замовкли. Еліса далі перебирала пальцями травичку. Моряк узяв один її палець між свої і ніжно стиснув, не сміючи взяти цілу руку. Не піднімаючи голови, Еліса сказала тихим, тремтливим голосом:

— Я думаю, Хосе, причиною всього того, що нам діється, є прокльон, що його кинула на тебе паламариха. Чому б тобі не піти й не попросити, щоб вона зняла його з тебе?.. Відколи та жінка прокляла тебе, ніщо тобі не йде.

Михайло Островерха

ПОХІД НА КИЇВ

Шляхом 10-ої Бригади УГА
(1919 — 1959)

(1)

... Колись, одного не закине історія Українській Галицькій Армії, що: в 1918-1920 роках бракувало їй ідейного запалу, дисципліни, національної свідомости й моральної витривалости. Від Руських Стрільців — 1848 року, через УСС, до самостійности в 1918 р., — за 70 років, і то яких?, по Віденіх, Андріях Потоцьких, по Лямезанах і Молінах у корпусі Гофмана, в якому були й УСС, — це несамовитий скок. Але — зупинімось на 1919, на цьому великому оороклітті.

Не встигли ми відступити з кінцем травня до того трикутника над Збручем, як зараз же, з безвадійного виходу, розпочали ми нову Чортківську офензиву і загнали польську зарозумілість і здуфальство знову під Львів. І польське зухвальство ми збили з пантелику, але не мали технічної сили, — амуніції у першу чергу, — щоб збити з пантелику і польське підступство, лож і лукавство та й свідоме і несвідоме невіжество дипломатів демократії Заходу у Версалі. І... 16 - 18 липня 1919 р. ми опинились на східньому березі річки Збруч, на окраїні вільної від московських большевиків нашої території, яку, мов літаючі голендри, втримували Чорношличники полковника Петра Дяченка.

Наша 10-та Бригада з 17 на 18 липня переночувала на тих зелених пагірках, таки зараз же над східнім берегом Збруча, у селі Шидлівцях. Була ота наша достойна, статечна, господарська, тепла ніч. Лиш зорі й перепели перекликались. На світанку, коли небо зарожевіло, а вітрець покотився хвилями ланів назустріч сонцю, ми рушили в дальшу дорогу в напрямку на Дунаївці, ціль: Стара Гута. В цім селі мали зупинитись на довший постій, на спочинок, на... психологічну зміну стратегічно - політичної орієнтації стрільця і старшини: Через Київ на Львів! Лепське гасло для нас, але не для годішньої — чому б і не теперішньої? — політики Заходу супроти самостійної України.

Пригадую собі — жнива! Чудова, пахуча сонцем, небом і збіжжям погода. То військові вправи, — правду сказати, їх тоді не було багато! — то направа й чищення однострої́в, то чищення і перегляд зброї — це все забирало нам військовий час. А поза тим, вояки, а то й старшини по своїй волі, ішли з селянами в поле й помагали в жнивній роботі. Що нам тоді нестерпно дошкулювало, це — брак солі. Цей мінерал був тоді — не переборщуючи! — мрією кожного з нас. Наше прохарчування було тоді дуже бідне. То селяни прогодовували нас таки своїми харчами. Інколи, у хвилинах шлункової „нудьги", я вилазив на ... застодольну черешню і підживлявся ...

Тут, у Старій Гуті, простояли ми повних два тижні. Інколи, наша Бригада, в порозумінні з сусідніми частинами армії УНР, висилала розвідчі стежі, які час до часу приводили впійманих большевиків. У перших днях серпня ми вирушили в напрямі с. Гоголі. А ранком 6 серпня ми були вже с. Ведмеже Вушко. Тут, зараз же, за наказом нашого бриґадира сот. Кондрацького, скликали селян на „сход". На цьому „сході" промовляв до селян і сам бриґадир, і чет. Осип Конол. Успіх цих промов був такий, що ми вперше в Україні „вифасували" по добрій чвертці господарського хліба, а молоді селяни вхопили за обрізи й пішли з нами — окремою ватагою — в наступ на Вінницю.

По здобутті Вінниці, нас закватирували в заведенні для божевільних. Мені так сильно це не сподобалось, що я з моїми стрільцями розтаборився — за дозволом курінного — у парку заведення. А мій заступник, підхор. Степан Опришко, казав: „Нема нічого кращого, як спати під музику зір, ніж під лемент божевільних". Звідси ходили ми й до міста Вінниці — гарне, все в зелені. Був і в тім жахливім городі й будинку, де „діяла" московська Чека, був при відкопуванні тих тіл наших селян і інтеліґентів, що їх Чека жахливо помордувала, був і на похороні тих жертв.

Либонь третього дня після здобуття Вінниці наша Бригада рушила в дальший похід. Під вечір, коли сонце лагідно лягало за верхи дерев густої діброви, ми прибули в невеличке, все в густій і пишній зелені, село на правому березі Богу: назви села не пригадую собі, але його згармонізовану, нашу красу тонів — ніколи не забути мені! Густа зелень лісів, садів, синява неба, кармін сонця у заході й цвіти перед хатами — це була казка! Тут ми й переночували. Ранесенько вирушили в напрямку берега р. Бога, до порому. І стали переправлятись на лівий берег: ми щили на становища, з яких мали наступати на Калинівку. Ми зміняли Чорношличників: проходили ми повз себе, вони на конях із фронту, а ми, піхота, на фронт. Ми йшли поруч себе мовчки, а в серцях була нова радість, що зустрілись з братами на одних становищах! Один з козаків, а може був це й старшина, нахилився до мене і стиха запитав:

— Яка це частина?

— Третій курінь десятої Бригади! — відповів я.

— Г-а-а! Курінь? Та в нас це був би корпус! — підкреслено дотепно сказав козак.

Легким гомоном понісся сміх Чорношличників і наш.

Ми зайняли становища в лісі. Розіслали стежі і зв'язкових. Завдання стеж не було важке, бо ми мали звіти Чорношличників. Нашу бойову лінії перейшов отаман К. арась із своїм адьютантом: несли вони важкий далековид і тягнули полевий телефон. І подались у напрямку вітряка, що на яких двісті метрів стояв перед нами і, знявши крила, непорушно і здивовано приглядався новим людям біля нього. Стрільці весело і стиха загомоніли:

— Го-го! Є Карась! Калинівка вже так, як наша!

ЗАКЛИК

Організацій Визвольного Фронту в ЗДА

НАШЕ ЗВЕРНЕННЯ ДО ТИХ, КОМУ ДОРОГА СВОБОДА!

Слава Президентові і Конгресові ЗДА за проголошення Тижня Поневолених Націй! Віримо, що цей благословенний почин зміцнить дружбу американського народу з Україною і іншими поневоленими московським большевизмом країнами, які змагаються за свою свободу з імперсько-большевицькою тиранією, очоленою Н. Хрущовим.

Нікіта Хрущов — вірний учень Сталіна, і свобода людська несумісна з ним і імперською тиранією, яку він очолює в боротьбі проти ЗДА за підкорення вільного світу.

В ріках крови він утопив Мадярщину. Разом із Сталіним він організував 1933 року голод на Україні, виморивши понад 6,000,000 українців за їхній спротив московській окупації. Винницька трагедія, в якій замордовано тисячі українських селян — діло рук Хрущова.

В кінці другої світової війни цей намісник Сталіна на Україні нечувано-жорстокими засобами боровся з Українською Повстанською Армією і з визвольними силами України, здавлюючи національний спротив українського народу большевицькому тоталітаризмові. Під його керівництвом зліквідовано Українську Греко - Католицьку Церкву після другої світової війни, як в 30-х рр. зліквідовано Українську Автокефальну Православну Церкву.

Ведучи колоніяльну політику Кремлю в Україні, Хрущов безпощадно винищував українське духівництво, письменників, діячів національної культури. А нині, послідовно здійснюючи традиційну політику московського імперіялізму, уряд СССР, очолений Хрущовим, підступно переводить жорстоку русифікацію національної культури України, стосує безприкладний терор.

Чого шукає у вільній Америці кат України, що вибився на провідне становище на мільйонах жертв підкорених Москвою націй?

Не дружби і не миру!

Вірний сподвижник Сталіна сподівається своїми баламутними заявами про дружбу з Америкою вбити віру поневолених Москвою націй у підтримку американським народом їхньої боротьби проти комунізму. Своїми відвідинами в Америці він хоче захитати єдність вільних країн у боротьбі проти комунізму, яку очолює ЗДА.

Американці!

Не вірте підступним теревеням ката Хрущова про мир і дружбу. Ще місяць тому він погрожував, що комунізм опанує Америку. Нині, говорячи про мир і дружбу, готує з своїм штабом загарбання Індо - Китаю, а з Берліну — підкорення Европи. Своїми теревенями про співпрацю з Америкою хоче приспати Ваш спротив комунізмові і ще більше затиснути обручі большевицької тиранії над поневоленими націями і окупованими Москвою країнами.

Московсько - большевицька імперія — СССР на чолі з Хрущовим загрожує ЗДА і людській свободі. Доки існує ця імперія спокою в світі не буде. Не братання з кровожадним гнобителем народів, а зміцнення національних сил країни у боротьбі за її і всього світу свободу охоронить Америку від агресії московсько - большевицького імперіялізму.

Свобода неподільна.

Підтримуйте змаг поневолених большевизмом народів за державну незалежність і людську свободу!

Комітет Організацій Українського Визвольного Фронту в ЗДА.

Серпень 1959 р.

ЗАКЛИК

КРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ

в справі участи в Мазепинськім Здвизі Молоді

до Пластових Станиць

НЮ ЙОРКУ, ФИЛАДЕЛФІЇ, НЮАРКУ, ДЖЕРЗІ СИТІ, ПАССЕЙКУ, ЕЛИЗАБЕТУ, ТРЕНТОНУ, БРИДЖПОРТУ, НЮ ГЕЙВЕНУ, ГАРТФОРДУ, БАЛТИМОРУ та інших з'єднань Сходу ЗДА.

В днях 19 і 20 вересня 1959 р. відбудеться в Ню Йорку, на Стадіоні в Рандел Айленд Мазепинський З'їзд Молоді, який в 250-річчя виступу великого Гетьмана проти загарбницької Москви має засвідчити вірність української зокрема пластової, молоді мазепинській ідеї незалежности і державности України. Пластова молодь, як і молодь інших молодечих організацій ЗДА, візьме участь у міжорганізаційних змаганнях у ділянках українознавства, мистецтва і спорту. Точніші відомості про ці змагання були подані в обіжниках ЮКОМА, друкованих в Пластовому Листку та на сторінках Пластової Ватри. Тому, що час змагань вже близький, а ще небагато станиць і з'єднань зголосили участь своїх гуртків і поодиноких членів в цих змаганнях, закликаємо Вас оцим по змозі негайно та не пізніше як до 10 вересня ц. р. зголосити Вашу участь у цих змаганнях, подаючи імена учасників та конкуренції, в яких вони візьмуть участь.

Пластова Молоде! Ми візьмемо участь в цих важливих змаганнях із нашими друзями з інших молодечих організацій і збільшуючи в цей спосіб наші сили тіла й духа та закріплюючи зв'язки дружби між всією українською молоддю, нашою фізичною й духовою тугістю й готовістю докажемо, що у 250-ліття смерти гетьмана Мазепи, навіть оподалік української землі, зростає нове покоління, готове стати до відбудови української держави і свободи та до жертвенної боротьби за неї.

Крайова Пластова Старшина

У 300-ліття Конотопської Перемоги у Бінґгемтоні, Н. Й.

Відділ ООЧСУ в Бінґгемтоні, Н. Й., при співучасті Організацій Визвольного Фронту з Боффало, Рочестеру, Сиракюз і Ютики влаштував 25-го липня Конотопську Ватру Перемоги. Маніфестація почалася в 12 год. під судовим будинком, де мейор міста п. Бирнс, у приявї укр. кат. пароха, о. Т. Лазора, проф. М. Чировського, п. Є. Курила, голови місцевого 13-го Відділу ООЧСУ, адв. Сенецького й ін. визначних громадян, після промов, запалив смолоскип, що його бігці принесли на площу парохії, пробігши 12 миль вулицями Бінґгемтону. Там запалено смолоскипом символічний „вічний вогонь свободи" перед трибуною. Понад 200 членів СУМА і Юного СУМА з прапорами уставилися напроти трибуни. Сумівська оркестра з Боффало відіграла американський і український гимни, під час чого втягнено на щоглі оба прапори. Місцевий парох о. Т. Лазор, ЧСВВ, відправив молебен до Пресв. Серця Христового, в намірені українського народу. Після обідової перерви почалася мистецька програма, що її заповів командант свята. п. О. Захарків. Сумівська трубна оркестра з Боффало, під керівництвом п. Грицуха, відіграла по мистецьки низку творів: „Мрія" В. Билова, в'язанку мелодій з „Запорожця за Дунаєм", марш „Волинські повстанці" Білецького та ін. Струнна оркестра ЮСУМА з Рочестеру під кер. Б. Божика гарно виконали „Марш Сагайдачного" в обробці В. Божика, „Гопак" Гнатишина, „Попід терном стежечка" Леонтовича, „Я сьогодні від вас від'їджаю", обробка Божика, з альтовим сольом Марусі Мороз і мандоліновим сольом маленької Марусі Бодик, і „Чи то в хмарах гуде", пісню повстанської кінохроніки, муз. Божика, що завжди викликують захоплення публіки і бурю оплесків. Зчерги танцювальна група ЮСУМА з Сиракюз під кер. п. І. Пігуляка виконала живо 4 українські танки. Трубна оркестра ЮСУМА з Ютики під кир. п. Кожухаря відіграла гарно низку маршів і пісень, що загально подобалися. Танцювальна група молоді з Бінґгемтону під кер. п. П. Салькова виконала справно 7 народних танців. Пан радний УНС, В. Гузар, вітав зібраних від УНСоюзу у Рочестері і прочитав привітальні телеграми від сен. Кітінга, сен. Джевітса і конгресмена Робісона.

В 3ій год. організатор свята п. Є. Курило, відкрив політичну частину, запрошуючи до почесної президії о. Т. Лазора, мейора Бирнса, проф. Чировського, радн. В. Гузара, представників ОВФ з Боффало, Рочестеру, Сиракюз і Ютики, адв. Сенецкого, який проводив політ. частиною свята, сеньйора українських імігрантів п. В. Чебіняка, представника литовців, і ін. Проф. д-р М. Чировський виголосив англійською мовою коротку, але добру промову. Адв. Сенецький причитав привіт від губернатора стейту Ню Йорк Н. Рокефеллера і резолюції, що їх прийнято через акламацію. о. Лазор виголосив патріотичну промову, закликаючи до суспільної праці на всіх ділянках, і запалив із вічного вогню свободи смолоскип та передав його юнакам, які запалили ватру перемоги. При грізних звуках ватри міш. хор під кер. п. Йосипа Чебіняка відспівав гарно кілька українських пісень. Господар свята, п. Є. Курило, подякував усім за участь і співпрацю. В пікніковій залі відбулася потім забава з танцями при джезовій оркестрі з Боффала.

На цю добре зорганізовану маніфестацію прибуло коло 500 українців, з чого добра половина гостей з сусідніх місцевостей.

Місцеві телевізійні стації і газети відзначили прихильно цю гарну нашу маніфестацію. Це був справді „Український День" у Бінґгемтоні.

Дуже багато праці вложили в підготову і переведення свята голова Відділу ООЧС п. Є. Курило з дружиною, пп. О. Захарків, інж. Є. Винник, м-р В. Гірний, проф. Федаків, панство Іванейки, П. Сальків, А. Федащів, пані Комітетові. Дуже багато праці вклала родина нашого сеньйора, п. Василя Чебіняка, що тому 55 літ приїхав з Лемківщини до ЗДА. Він, його дружина, 3 доньки, 7 синів, невістки і внуки — були активні на святі: в буфеті працювали, 5 внуків бігло у штафеті, син Йосип диригував хором, інші внуки і внучки танцювали і співали. Ця зразкова патріотична родина Чебіняків, що вже у третьому поколінні тримається свого рідного і дорожить ним, дуже активно працює в парохії та в українських товариствах, і бере активну участь в усіх наших святкуваннях, — це ясний промінь і гідний приклад для загалу нашої еміграції в Бінґгемтоні, що хоч начислює 5,000 душ, але поділена на 5 парохій і сторонить від наших імпрез. Світлий приклад родини Чебіняків повинен заохотити пасивних до громадської праці, до участи в наших імпрезах.

І. Д.

Представники УНС взяли участь у Дні УРС

Сьомий Союзовий День на оселі Українського Робітничого Союзу, присвячений 40-літнім роковинам визволення Києва Об'єднаними Українськими Арміями 30-го серпня 1919 року, відбувся 16 го серпня при участі 3.000 осіб, які прибули сюди, з різних ближчих, а навіть дальших, місцевостей. Відділи УРСоюзу з Ню Йорку, Елизабет, Джерзі Сіти, Нюарку, Н, Дж.; Бриджпорту і Гартфорду, Конн.; Джансон Сіти, Н. Й. і Філаделфії, Па., зорганізували перевіз окремими автобусами. Вже від суботи оселя була переповнена, всі кімнати, а навіть окремо приготовані спільні приміщення, були зайняті. В суботу перед забавою при звуках оркестри Богдана Гірняка відбулася мистецька програма, в якій брали участь бас-баритон Юрій Богачевський і артисти театру легкого жанру п-і Ірина Конова, Валя Каляй і Микола Понеділок. Фортепіяновий супровід виконувала Галя Клим.

В неділю рано відправив Службу Божу в каполицькому обряді священик - Франсіскании з Порт Джервіс в приміщенні дівочого табору.

О год. 9.30 почалася архиєрейська Служба Божа, яку відправив на площі в тіні дерев Архиєпископ УПЦ Мстислав в супроводі кількох священиків і двох дияконів. Співав мішаний хор Парафії УПЦ з Джансон Сіти, Н. Й. під орудою о. Франка Лаврика. Під час Богослужби виголосив проповідь Владика Мстислав, підчеркуючи зокрема конечність плекання в українсько-американському громадянстві традиції про світлі моменти нашої вікової боротьби за свободу, а зокрема наших визвольних змагань 1914 - 1921 рр. Після Служби Божої відбувся процесійний похід на окремо визначене місце на оселі, де Владика Мстислав посвятив угольний камінь під Пам'яткову Могилу, яку мають висипати для вшанування Героїв, що полягли за Волю України. Тим займається окремий організаційний комітет в складі членів українських військових формацій, між якими є зокрема: генерал Олександер Загродський, Архиєпископ УПЦ Мстислав, отаман д-р Никифор Гірняк, сотник д-р Іван Козак, поручники Антін Батюк, Дмитро Галичин і д-р Матвій Стахів. Святочну промову виголосив д-р Матвій Стахів.

Від 2-ої год. по пол. відбувалася Святочна Програма, присвячена 40-літтю Визволення Києва, в якій виступав з політичною промовою Президент Української Народної Республіки в екзилі д-р Степан Витвицький та цілий ряд бесідників, між ними й половний Предсідник УНСоюзу — Дмитро Галичин. Палку промову виголосив Голова УРСоюзу Антін Батюк. В мистецькій частині виступав хор УПЦ з Джансон Сіти під орудою о. Франка Лаврика, баритон Іван Самокіш з Трентону, співачка (сопрано) Галина Колодуб-Тимочко із Сиракюз, дівчата з табору оселі співали під орудою Петра Пруса та виконали 2 танки під кермою комендантки табору Марії Команковської. Танцюристи з Джансон Сіти виконали з успіхом ряд народних танків. Господарем свята був головний радний УРС Василь Сокіл, а програмою проводив управитель оселі д-р Роман Річок.

В тім дні відбулися теж на оселі змагання у грі копаного м'яча, в яких взяли участь дружини з Бриджпорту і Гартфорду, Конн., з Елизабет і Нюарк, Н. Дж. за чашу УРСоюзу, які виграла „Січ" з Нюарку. На тенісовім грищі змагалися теж за першенство учасники турніру. Віктор Голинський зайняв перше, Роман Комарницький друге а Ю. Гриценко третє місце.

Р. Р.

Повне затьмміння сонця буде 2-го жовтня ц. р.

Вашингтон. — Цього року 2-го жовтня вранці буде затьміння сонця, яке в деяких частинах світу видко буде в цілості, а в інших тільки частинно. Якщо буде гарна погода під час сходу сонця, то в околиці східнього Массачусетсу і південного Ню Гемширу видко буде повне затьміння і то зараз після сходу сонця. В інших східніх стейтах ЗДА видко буде тільки частинне затьміння. Затьміння почнеться в районі Бостону, Массачусетс, в 6:50 рано за східнім літнім часом. В Ню Йорку частинне затьміння триватиме одну годину, почавши від сходу сонця, а в Анн Арбор, Мишиген, воно скінчиться 16 мінут після сходу сонця. Повне затьміння видко буде, починаючи від східніх кордонів стейту Массачусетс, на Атлантійському океані аж до Канарійських островів, на Сагарі, в Судані, Етіопії аж до Індійського океану, в Гренландії, південній Африці і від Мишигену до Москви видко буде тільки частинне затьміння.

Асистент секретаря торгівлі сподівається збільшення експорту

Вашингтон. — Асистент секретаря торгівлі Генрі Керис сказав на пресовій конференції, що він сподівається збільшення американського експорту, бо деякі факти вказують на те, що зменшення вивозу ЗДА дійшло до найнижчого пункту і починає збільшуватися. Керис виявив, яким способом уряд старається збільшувати американський експорт: 1. Департамент торгівлі попросила до своїх амбасад і консулятів закордонних торговельних агентів і список тих товарів, які вільно вивозити. — 2. Вислані закордон торговельні місії матимуть списки тих американських підприємців, які заінтересовані в продажу товарів закордон, або які хотіли б купувати закордоном. — 3. Департамент торгівлі організує працю торговельних агентів закордоном. Сам Керис заповів, що 20-го жовтня виїде до Гонг Конгу, а звідтам до інших міст на Далекому Сході. Він сказав: „Гадаю, що в найближчих місяцях настане основна зміна в обмеженнях торгівлі закордонних держав із ЗДА."

Дорадник Президента рекомендує зменшення цін

Маямі Біч, Флорида. — Голова Економічних Дорадників Президента д-р Реймонд Дж. Солніс промовляв на зборах американських адвокатів і твердив, що ЗДА потребують зменшення цін на деякі товари і працю, бо інакше не зможуть осягнути тривкого добробуту. На думку д-ра Солніс редукція цін повинна настати в тих промислах, „де продукція збільшилася дуже швидким темпом". І продуценти і робітники в цих випадках повинні зрезигнувати з можливости збільшувати свої прибутки в користь громадянства і зменшити ціни на товари. Робітництво не повинно домагатися збільшення заробітних платень, а власники підприємств повинні зменшити ціни на товари. Промову д-ра Солніс вважають за заяву про економічне становище урядових кол, які постійно домагаються стабілізації цін на товари, бо вважають, що це основа довшого економічного росту. Промовець заявив, що його рекомендації зовсім не відносяться до страйку в сталевому промислі. Американські ціни повинні бути нижчі, бо це дозволило б на більшу конкуренцію з закордонними державами. Зменшення цін на товари можна осягати вільною конкуренцією між окремими підприємцями, але, на думку Солніс, важко є добитися того, щоб робітничі спілки не домагалися збільшення заробітних платень. Д-р Солніс казав, що американці повинні жити згідно зі своєю продукцією, уряд має вести здорову фінансову політику, щоб не збільшити інфляції і щоб зменшувати федеральне заборгування. Якщо так буде, то економіка ЗДА має запевнений довготерміновий розвиток.

Асистент головного лікаря про шкідливість радіяції в копальнях урану

Вашингтон. — Асистент головного лікаря ЗДА д-р Девід Е. Прайс заявив, що робітники в копальнях урану наражені є на таку радіяцію, яка може бути шкідлива для їхнього здоров'я, і тому треба подбати про краще забезпечення їх проти цієї небезпеки. Д-р Прайс сказав: „Майже 64% копальняних робітників на Колорадській рівнині є наражені на п'ять разів більшу радіяцію від тієї, яка не є небезпечна для здоров'я". Д-р Прайс написав на цю тему статтю в журналі Паблік Гелт Ріпортс, в якій домагається, щоб більше вияснювали населенню про шкідливість радіяції. Уряд на спілку з промисловцями мав би подбати про більшу охорону тих робітників, які є наражені на небезпеку атомової радіяції під час деяких родів праці.

Сен. Фулбрайт закликає Айзенгавера приспішити економічний ріст ЗДА

Вашингтон. — Голова Сенатської Комісії закордонних справ сенатор-демократ із Аркенсо Дж. Дж. Фулбрайт заявив, що президент Айзенгавер повинен використати свій побут в Білому Домі на те, щоб „приспішити економічний ріст ЗДА, піднести науковий і технологічний рівень цієї країни та поліпшити виховно - освітню програму; забезпечити військову підготову на випадок великих і малих конфліктів та відродити мораль і високу національну ціль країни". На думку сенатора Фулбрайта Айзенгавер може це зробити, бо він не може третій раз кандидувати і не мусить дбати про свої приватні цілі, тільки предкладати бюджет з огляду на добро країни. Президент має предложити ще два бюджетові проєкти, але зможе оборонити тільки бюджет в 1960-му році, бо бюджет в 1961-ому році буде вже під опікою нового президента, вибраного в листопаді 1960-го року.

ТАРЗАН, ч. 4318. Тривожний привіт.

Тарзан прибув до села тубільців, маленької громади, що містилася в нижчій частині гірського косогору.

Він обережно зближався до оселі. Було дивно, в саме полудне місцевість виглядала немов пуста.

Аж тут зближався до нього відділ настрашених вояків... Але їх жах був спричинений чимсь страшнішим як присутність мавполюда!